

Aprob,

 Avocatul Poporului
Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei.**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată.**
- 3. Recomandări.**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, a fost efectuată, la data de 17.07.2018, o vizită la Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, – jurist și – asistent social, consilieri în cadrul instituției Avocatul Poporului, – medic, – psiholog, precum și – reprezentant al Organizației Neguvernamentale Fundația de Sprijin Comunitar Bacău.

Vizita a avut ca obiectiv verificarea procedurii de prevenire a abuzurilor, conținerea și asistența medicală asigurate persoanelor custodiate de către unitate, în contextul prevenirii torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată.

Spitalul de Psihiatrie Murgeni este unitate sanitară cu personalitate juridică, aflată în subordinea Consiliului Local al Orașului Murgeni. Sediul unității se află în orașul Murgeni, str. Eugen Mitrofan, nr. 1, jud. Vaslui. Spitalul de Psihiatrie Murgeni este spital de specialitate, funcționând pe principiile prevăzute în Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății.

Spitalul Murgeni a fost construit din ordinul și prin grija Regelui Carol I, fiind dat în funcțiune în anul 1908, funcționând în trei pavilioane. La data de 01.05.2002 a devenit Spital de monospecialitate de interes județean, asigurând servicii medicale de psihiatrie pentru pacienții cronici și acuti. La momentul vizitei avea o capacitate de 141 de paturi, fiind monoprofilat pe servicii de psihiatrie cu o secție de Psihiatrie cronici. Spitalul era organizat în secția psihiatrie cronici cu 105 paturi, compartiment psihiatrie acuti cu 10 paturi, compartiment interne cu 16 paturi, compartiment pediatrie cu 10 paturi, laborator, farmacie, ateliere de întreținere și reparație a instalațiilor și utilajelor, bloc alimentar, birouri, servicii.

Din partea Spitalului de Psihiatrie Murgeni au participat la discuții și la vizitarea acestuia managerul spitalului, domnul jurist Carp Ionel, personal medical, psiho-social și de

îngrijire etc. În cadrul discuțiilor, managerul spitalului a făcut o scurtă prezentare a situației din unitate.

Spitalul deservește o arie de 34 localități, ce însumează un total de aproximativ 45.000 de locuitori și funcționează pe principiul autonomiei financiare, veniturile proprii provenind din sumele încasate pentru servicii medicale furnizate pe bază de contracte încheiate cu C.J.A.S., precum și venituri suplimentare din alte surse provenite din donații și sponsorizări, bugetul de stat și bugetul local.

Referitor la sponsorizările primite, managerul spitalului a precizat că la nivelul spitalului a fost înființată o asociație prin care se atrăgeau fonduri, președinte și membru fondator fiind asistentul social, angajat al spitalului. Conform Actul Constitutiv al Asociației "TERAPSI" Murgeni, aceasta avea drept scop "Apărarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap psihic și/sau diagnosticate cu afecțiuni de natură psihică și Îmbunătățirea calității vieții și a serviciilor de îngrijire medicală a persoanelor cu afecțiuni psihice."

Conform declarațiilor managerului spitalului și ale asistentului social, activitățile de socializare, petrecere a timpului liber, ergoterapie, excursii etc., care implicau costuri, erau derulate cu sprijinul financiar acordat de asociație. De asemenea, asociația sprijinea spitalul prin donarea de diverse materiale sau dotări pentru îmbunătățirea serviciilor oferite pacienților.

În timpul examinării dosarelor pacienților au fost identificate câteva contracte de sponsorizare prin care pacienții spitalului sponsorizau Asociația TERAPSI Murgeni cu diferite sume de bani (de cele mai multe ori sumele variau între 2000 și 6000 lei). Asistentul social a relatat că banii pe care pacienții îi ofereau asociației drept sponsorizare proveneau din încasarea drepturilor legale pe care aceștia le aveau (pensie de invaliditate, indemnizație pentru grad de handicap etc.).

A fost solicitată o situație a donațiilor către Asociația Terapsi Murgeni și s-a constatat că în anul 2017 un număr de 66 de pacienți au sponsorizat asociația. **Situația identificată a ridicat suspiciuni membrilor echipei de vizită cu privire la modul de determinare a pacienților pentru a sponsoriza Asociația TERAPSI Murgeni. Având în vedere situația de mai sus, membrii echipei de vizită consideră că este necesar să se elimine orice suspiciune referitoare la consimțământul liber exprimat al pacienților spitalului la încheierea contractelor de sponsorizare, motivat de faptul că președintele**

Asociației TERAPSI este asistentul social al spitalului. Conform art. 25 alin. (1) din Codul deontologic nr. 1 din 14 decembrie 2007 al profesiei de asistent social, publicat în Monitorul Oficial nr. 173/2008, asistentul social "evită conflictele de interese în exercitarea profesiei și promovează o abordare imparțială a situațiilor profesionale". În acest context, membrii echipei de vizită consideră că personalul Spitalului de Psihiatrie Murgeni nu trebuie să se implice în activitățile de strângere de fonduri de la pacienții spitalului pentru Asociația TERAPSI.

Cu privire la finanțarea unității, conducerea a precizat că **se fac eforturi pentru asigurarea tuturor nevoilor**. În acest sens s-au efectuat mai multe demersuri către Consiliul Local al Orașului Murgeni, prin care s-a solicitat sprijin în ceea ce privește atragerea de specialiști în domeniul de interes comunitar (medici, asistenți medicali, psihologi, asistenți sociali etc.) și acordarea de suport financiar pentru realizarea lucrărilor de reparații curente la Compartimentul Pediatrie și pentru dotarea spălătoriei spitalului. Dacă o parte a acestor solicitări au fost soluționate, **aspectul referitor la deficitul de personal a rămas nerezolvat**, astfel că, la data de 07.06.2018, conducerea spitalului a efectuat un alt demers către Consiliul Local al Orașului Murgeni pentru a lua măsurile necesare (decontarea transportului, asigurarea unor locuințe de serviciu, posibilități de petrecere a timpului liber etc.), astfel încât orașul să devină atractiv pentru specialiștii necesari în desfășurarea activităților din Spitalul de Psihiatrie Murgeni.

La data efectuării vizitei, personalul medical și de îngrijire care deservea Spitalul de Psihiatrie Murgeni era alcătuit din 82 de angajați, dintre care menționăm:

- 2 medici specialitatea psihiatrie
- 2 medici specialitatea medicină internă
- 1 farmacist
- 1 biochimist
- 29 asistenți medicali
- 22 infirmiere și îngrijitoare

Conform statului de funcții al instituției **existau mai multe posturi vacante de personal medical psihosocial și de îngrijire: medic - 6, asistenți medicali - 6, psiholog - 1, ergoterapeut - 1, personal auxiliar - 13, muncitori și personal de deservire - 8**. Urmare celor precizate, este necesar să se efectueze încadrarea de personal medical (medici, asistenți medicali, psiholog, personal auxiliar etc.) pe funcțiile vacante.

Deși anterior efectuării vizitei fuseseră organizate concursuri pentru ocuparea unor posturi vacante (medic psihiatru, asistent medical generalist, infirmier, registrator medical, muncitor calificat, responsabil managementul calității), la data efectuării vizitei nu erau în desfășurare concursuri.

Programul de lucru al medicilor era de 7 ore/zi, iar la camera de gardă programul de lucru era permanent 24/24 ore. Referitor la situația disciplinară a angajaților, din informațiile furnizate de personalul spitalului, în anul 2017 până la data vizitei nu au existat cazuri de sancționare a personalului pentru atitudine inadecvată față de pacienți.

Deși capacitatea Spitalului de Psihiatrie Murgeni era de **141 paturi**, la momentul efectuării vizitei, **erau internați 143 de pacienți, ceea ce determina imposibilitatea asigurării de către administrația spitalului a patului individual fiecărui pacient.** Cei doi pacienți, cărora nu li se putea asigura pat individual, se aflau internați în secțiile de psihiatrie ale spitalului. **Drept urmare, era necesar să fie luate măsurile necesare pentru asigurarea patului individual fiecărui pacient.**

Cei 117 pacienți internați în secțiile de psihiatrie ale spitalului erau doar adulți, dintre care 58 femei și 59 bărbați, cu vârsta cuprinsă între 21-82 ani. Din documentele prezentate echipei de vizită de către personalul spitalului, toți pacienții erau diagnosticați cu boli neuropsihice, majoritatea fiind încadrați în grad de handicap, după cum urmează:

- 25 pacienți cu grad de handicap grav;
- 63 pacienți cu grad de handicap accentuat;
- 3 pacienți cu grad de handicap mediu.

Conform informațiilor furnizate de personalul spitalului, în momentul internării, înainte de efectuarea triajului și a procedurilor clinice sau terapeutice, pacientul semna un consimțământ informat standardizat, care conținea date despre drepturile și libertățile pacienților, modul de stabilire a diagnosticului, scopul tratamentului, beneficiile și efectele adverse, alternativele terapeutice, investigațiile necesare. Pacientul era informat și despre măsurile aplicabile în cazul apariției situațiilor de urgență în timpul internării. Pentru pacienții fără discernământ, era informat reprezentantul legal.

În ceea ce privește prevenirea abuzurilor, la nivelul spitalului exista o Procedură operațională privind conduita cadrelor medicale în cazul unei agresiuni din partea pacienților sau aparținătorilor sau în cazul agresiunilor între pacienți, domeniul de aplicare a procedurii fiind doar cazurile în care un cadru medical este victima unei agresiuni fizice sau

verbale semnificative din partea unui pacient sau a membrilor familiei acestuia. **Această procedură nu conținea prevederi referitoare la identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență asupra pacienților, care sunt îndatoririle personalului angajat în relația cu pacienții, care sunt modalitățile de notificare a incidentelor deosebite și care sunt modalitățile de protecție a pacienților împotriva abuzului, neglijării, discriminării, a tratamentului degradant sau inuman. De asemenea, procedura nu făcea trimitere la existența registrului special de evidență a incidentelor deosebite care afectează integritatea fizică și psihică a pacienților sau alte incidente în care aceștia ar fi implicați. Procedura nu menționa nici care sunt informațiile necesare a fi trecute în registru și faptul că se notifică telefonic, în scris sau prin e-mail familia/reprezentantul legal/convențional al pacientului cu privire la incidentele deosebite care ar fi afectat pacientul.**

Conform informațiilor furnizate de personalul spitalului, problemele de etică și deontologie profesională erau de competența Consiliului de Etică de la nivelul Spitalului și, după caz, a Colegiului Medicilor din România, a Colegiului Farmaciștilor din România, a Colegiului Psihologilor din România sau a Ordinului Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România.

Membrii echipei de vizită consideră că este necesară elaborarea de urgență a unei proceduri privind cazurile de abuz asupra pacienților, care să cuprindă toate prevederile aplicabile în cazurile în care pacientul internat în Spitalul de Psihiatrie Murgeni este victima unei agresiuni fizice, verbală sau de altă natură.

Echipa de vizită a solicitat registrele care erau folosite în activitatea spitalului, fiind verificate următoarele: Registrul de internări, Registrul de consultații, Registrul de evidență a cazurilor de conțenționare și izolare, Registru investigații pacient. **Unele registre nu erau întocmite, motivat de faptul că informațiile respective erau cuprinse în fișele pacienților. Menționăm în acest sens: Registrul de evidență a cazurilor de abuz, neglijare și discriminare, Registrul de evidență a incidentelor deosebite, Registrul medico – legal, Registrul sesizărilor și reclamațiilor, Registrul de evidență psihologică etc. Având în vedere lipsa registrelor care să cuprindă informații din diferite domenii ale activităților desfășurate în Spitalul de Psihiatrie Murgeni, considerăm că este necesară întocmirea și completarea registrelor menționate mai sus.**

Cu privire la condițiile de cazare a persoanelor internate la Spitalul de Psihiatrie Murgeni, echipa de vizită a reținut că persoanele internate erau cazate în saloane cu 8-10 paturi, fără grup sanitar propriu, în funcție de vârstă, sex și patologie.

Spitalul avea 2 pavilioane pentru cazare, saloanele fiind separate pentru femei și bărbați. Camerele pentru cazarea pacienților erau dotate cu 2 până la 8 paturi, dulapuri pentru depozitarea lenjeriei și hainelor, starea de curățenie fiind corespunzătoare. Saloanele erau luminoase, aerisite și asigurau fiecărui beneficiar un spațiu propriu de 6 mp.

Spitalul de Psihiatrie Murgeni funcționa în clădiri în sistem pavilionar, astfel:

- **Pavilionul numărul 1**, la intrarea în spital unde funcționau, la intrare, birouri administrative și de contabilitate, precum și compartimentul boli interne;

- **Pavilionul numărul 2** unde erau repartizate saloanele destinate femeilor internate în Secția Psihiatrie Cronici (25 paturi), cabinete ale medicilor și săli de tratamente. Tot în acest pavilion erau situate camera de gardă, cabinetul medicilor specialiști psihiatrie, blocul alimentar cu bucătăria și sala de mese, iar în partea de nord, saloanele destinate bărbaților internați în Secția Psihiatrie Cronici (50 paturi), cabinetul de consultații și sala de tratament.

Pe holurile pavilionului erau dulapuri securizate pentru depozitarea obiectelor personale. Saloanele erau luminoase, aerisite, pereții și pavimentul erau într-o stare corespunzătoare de curățenie și igienă, caloriferele erau suficiente și funcționale. Paturile și saltelele erau noi, iar cazarmamentul era curat și bine întreținut. Iluminatul natural și artificial era asigurat în condiții corespunzătoare. Grupurile sanitare comune erau curate, dotate cu lavoare, wc – uri și dușuri, cu instalații sanitare în stare bună și funcționale. Lenjeria de pat era schimbată ori de câte ori era nevoie, în special în cazul pacienților care prezentau și afecțiuni de continență. **Membrii echipei de vizită au reținut că băile nu erau amenajate pentru a putea fi utilizate și de persoanele cu deficiențe locomotorii, iar unele praguri din interior puteau obstrucționa accesul persoanelor imobilizate în fotolii rulante, ceea ce impunea eliminarea acestor deficiențe.**

- **Pavilionul numărul 3**, unde funcționa o secție de Psihiatrie cronici. În timpul vizitei la acest pavilion s-a observat că, pe lângă saloanele de cazare, existau **două camere de izolare care aveau suprafețe foarte mici (aproximativ 5 mp), pereții nu erau acoperiți cu material durabil, dintr-o singură bucată, iar ușile de acces erau dotate cu gratii. Camerele nu erau luminate natural în mod corespunzător, motivat de faptul că ferestrele erau poziționate foarte sus, iar suprafața acestora era relativ mică. Aspectul**

camerelor și lenjeriilor sugera că nu au mai fost igienizate de mult timp. Pe holurile pavilionului era instalat un sistem de supraveghere video, dar, în opinia membrilor echipei de vizită, **există posibilitatea ca pacienții din camerele de izolare să-și autoprovocă leziuni, fără a putea fi observați de personalul de supraveghere.** Având în vedere că cele două camere de izolare nu respectau prevederile legale referitoare la dotările minimale și amenajarea lor cuprinse în Ordinul nr. 488/2016, art. 8 (4,5,6) pentru aprobarea Normele de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, era necesar să se ia măsurile necesare pentru **identificarea unor spații adecvate pentru camerele de izolare sau dotarea corespunzătoare a celor existente prin igienizare generală, îmbunătățirea iluminatului natural (prin mărirea suprafeței vitrate a ferestrelor) și artificial, eliminarea grătilor de la ușa de acces și identificarea altor soluții pentru împiedicarea părăsirii camerei de către pacienți, precum și luarea tuturor măsurilor pentru a evita autorânirea pacienților pentru care s-a luat măsura izolării.**

- **Spălătoria spitalului era dotată cu mașini și utilaje performante, fiind amplasată într-un alt pavilion care mai cuprindea magaziile de alimente și materiale sanitare.**

Apa rece era furnizată în mod curent, unitatea fiind alimentată din sursă proprie (foraj de adâncime), iar apa caldă era asigurată permanent, spitalul având centrală termică proprie. Căldura în sezonul rece era asigurată prin intermediul propriei centrale termice.

Aspectul general al pacienților era unul îngrijit, aceștia primind ajutor din partea personalului de îngrijire în efectuarea activităților zilnice (îmbrăcat/dezbrăcat, servitul mesei, igiena personală etc.). Nu au fost identificați bolnavi cu escare sau alte leziuni cutanate care să probeze o eventuală îngrijire deficitară. Un număr de trei pacienți erau imobilizați la pat din cauza afecțiunilor cronice.

Referitor la asistența medicală acordată pacienților, spitalul era dotat cu laboratoare pentru analize medicale, servicii de specialități comune, cameră de gardă, compartiment prevenire și control al infecțiilor nosocomiale, statistică medicală, registratură medicală, sterilizare, farmacie cu circuit închis etc. Spitalul de Psihiatrie Murgeni avea Autorizație Sanitară de Funcționare, valabilă la termen, eliberată de Direcția de Sănătate Publică Vaslui.

Printre serviciile medicale oferite de Compartimentul Psihiatrie acuți amintim: consultație medicală (examinare generală) pentru stabilirea diagnosticului; efectuarea

analizelor medicale de laborator; servicii medicale curative, reprezentând totalitatea investigațiilor și procedurilor medicale acordate pentru rezolvarea unor afecțiuni ca: Demență fără precizare, Halucinoză organică, Tulburarea organică a personalității, Consum de alcool, Tulburare delirantă, Episod depresiv ușor, Tulburare anxioasă și depresivă mixtă, Tulburare psihotică acută polimorfă fără simptome schizofrenice etc.

Compartimentul Psihiatrie cronici oferea următoarele servicii medicale: consultație medicală (examinare generală) pentru stabilirea diagnosticului; electrocardiogramă; ecografie; tratament de specialitate; servicii medicale curative pentru rezolvarea următoarelor afecțiuni: Demența în boala Alzheimer, Demența vasculară cu debut acut, Demența fără precizare, Sindromul amnezic organic, neindus de alcool și alte substanțe psiho-active, Halucinoză organică, Tulburări catatonice organice, Schizofrenie paranoidă, Polinefrita alcoolică etc.

Dotările spitalului cuprindeau: Electrocardiograf (în compartimentul Medicină internă), Ecograf (în compartimentul Medicină internă), Puls Oximetru.

Spitalul dispunea de mai multe cabinete medicale, repartizate pe secții, unde își desfășurau activitatea medicii și săli de tratament amenajate și dotate în mod corespunzător cu canapele de consultații, paravane textile pentru respectarea intimității, dulapuri pentru păstrarea medicamentelor, aparat de urgență și aparatură specifică (electrocardiograf, stetoscop, tensiometru, termometre, cântar, glucometru etc.). Unitatea dispunea și de un ecograf utilizat de medicii care aveau competență în efectuarea acestei investigații, pentru diagnosticarea unor afecțiuni medicale.

Internările efectuate în această instituție erau internări de durată medie (11 – 52 zile) și de lungă durată (luni, ani), majoritatea pacienților internați aici fiind diagnosticați cu afecțiuni psihice severe, care necesitau tratament permanent și supraveghere continuă din partea personalului specializat. În această unitate erau internate, în general, persoane cu istoric medical psihiatric cunoscut.

Administrarea tratamentului medical, supravegherea stării de sănătate și efectuarea îngrijirilor conform recomandărilor medicale erau acordate de personal calificat (asistenți medicali și infirmieri).

În fișele medicale ale pacienților erau consemnate monitorizarea stării generale de sănătate și a funcțiilor vitale, simptomatologia bolilor, tratamente, consultații medicale interdisciplinare, rezultatele analizelor efectuate etc.

Fișele medicale ale pacienților aveau atașat formularul de consimțământ informat completat și semnat de către pacient sau reprezentantul legal al acestuia. **În timpul verificării unor dosare s-au constatat și cazuri de documente (consimțământul informat al pacientului, contractul terapeutic) care nu erau semnate de pacient sau de reprezentantul legal al acestuia. Sub acest aspect, considerăm că este imperios necesar să se respecte prevederile legale în domeniu, referitoare la consimțământul pentru internare și tratament.**

Serviciile medicale de altă specialitate (chirurgie, ortopedie, neurologie etc.) erau asigurate de medici specialiști din cadrul Spitalului Județean de Urgență Vaslui, iar bolnavii erau transportați cu ambulanțe ale Serviciului Județean de Ambulanță Vaslui, însoțiți de personal medical calificat.

Personalul unității medicale avea analizele medicale obligatorii la zi, consemnate în dosarele medicale proprii ale angajaților, împreună cu fișele de aptitudine întocmite conform normelor legale.

Exista întocmit contract cu o firmă specializată pentru ridicarea deșeurilor medicale periculoase. În dotarea spitalului existau materiale pentru curățenie și dezinfecție în stoc suficient, iar igienizarea spațiilor se făcea în baza unui grafic zilnic de curățenie.

Hrana zilnică a pacienților internați în această unitate era preparată la bucătăria proprie, de personal calificat.

Blocul alimentar era amenajat și dotat în mod corespunzător cu mașină de gătit alimentată cu gaz, cuptor electric, veselă din inox, frigidere, congelatoare, ventilație corespunzătoare, aer condiționat etc.

În cadrul unității exista o sală de mese, **cu o suprafață insuficientă pentru servirea mesei de către toți pacienții.** Sala era dotată cu mobilier funcțional, confortabil și ușor de igienizat. La data vizitei, pacienții serveau masa pe o terasă amenajată în acest sens, fiind dotată cu mese și bănci. Pe parcursul servirii mesei bolnavii erau supravegheați de personalul de îngrijire.

Servitul mesei în dormitoare se practica numai pentru persoanele a căror condiție de sănătate nu permitea deplasarea acestora sau aveau nevoie de ajutor pentru hrănire și hidratare. Starea de curățenie și igienă la blocul alimentar și în sala de mese era corespunzătoare.

Conform documentelor puse la dispoziția echipei de vizită, meniul pacienților era

structurat în două diete: regim comun; regim diabet, desodat și gastric. Exista un meniu întocmit și afișat zilnic. În ziua vizitei erau pregătite pentru servire la masa de prânz borș țărănesc și varză cu cârnați, iar la meniul pentru regim borș țărănesc și mazăre cu carne de pasăre. Pentru o parte dintre pacienți, la care starea fizică o impunea, exista supliment alimentar (biscuiți, pufuleți, minichec), care se servea acestora la ora 10.00 și la ora 16.00. Echipa de vizită a apreciat consistența și gustul hranei ca fiind corespunzătoare.

Existau prelevate probe alimentare care erau păstrate în recipiente închise, etichetate corespunzător și depozitate timp de 48 de ore într-un frigier special folosit în acest scop, conform prevederilor legale în vigoare.

Pacienții internați la Spitalului de Psihiatrie Murgeni beneficiau de tratament gratuit, în baza recomandării medicului specialist. În cadrul spitalului funcționa o farmacie cu circuit închis amenajată și dotată în mod corespunzător cu dulapuri pentru păstrarea medicamentelor, securizate cu sistem de închidere cu cheie, echipament informatic, birou etc. Farmacia avea Autorizație de Funcționare eliberată de Ministerul Sănătății, precum și Autorizație pentru Activitate cu Stupefiante eliberată de Direcția Generală Farmaceutică. Medicamentele erau ridicate din farmacia unității în baza condiții de medicamente emise online și erau păstrate în condiții corespunzătoare de siguranță, în sala de tratament, în pungi etichetate cu numele fiecărui beneficiar și erau distribuite conform prescripției medicale, de către personalul medical de serviciu.

În cazul apariției unor situații de urgență medico-chirurgicală la bolnavii internați, se solicita ajutorul medicului de gardă, iar dacă afecțiunea depășea competența acestuia se apela la Serviciul Național Unic de Urgență 112.

În ceea ce privește asistența medicală în cazul bolilor infecto-contagioase (TBC, HIV, Hepatită virală etc.), la data efectuării vizitei, nu existau internate în secție persoane diagnosticate cu boli infecto-contagioase în fază acută.

Conform documentelor medicale prezentate echipei de vizită, în cadrul secției existau internați și 20 de pacienți diagnosticați cu hepatită cronică virală tip B sau tip C în stare inactivă (purători), bolnavii beneficiind de tratament recomandat de medicii specialiști cu medicamente hepatoprotectoare.

Secția nu avea amenajat un izolator pentru posibili noi pacienți cu boli transmisibile, bolnavii fiind transferați în această situație la Secția de Boli Infecțioase din cadrul Spitalului Județean de Urgență Vaslui. **Conform opiniei membrilor echipei de vizită, era necesară**

existența izolatorului, având în vedere că de la începutul anului 2018 până la data efectuării vizitei fuseseră efectuate 255 de internări, ceea ce reprezenta un număr mare de noi intrări în spital.

Referitor la numărul de decese din Spitalul de Psihiatrie Murgeni, în anul 2017 au avut loc 4 decese, iar în anul 2018 până la data efectuării vizitei avusese loc 1 deces. Referitor la acest deces au fost prezentate documente care au susținut respectarea procedurilor interne, decesul pacientei având drept cauză directă stop cardiorespirator, ca urmare a unor diagnostice grave: cardiopatie ischemică și schizofrenie paranoidă. Conform informațiilor furnizate de personalul spitalului, în perioada 2017 până la data efectuării vizitei nu au fost cazuri de suicid.

În această unitate medicală se practica măsura izolării, în unitate existând două camere de izolare, care nu respectau prevederile legale referitoare la dotările minimale și amenajarea lor cuprinse în Ordinul nr. 488/2016, art. 8 (4,5,6) pentru aprobarea Normele de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002. În registrul de izolări erau menționați 16 pacienți în anul 2017, precum și 1 pacient în anul 2018, fiind înregistrate informațiile impuse de lege referitoare la durata de timp pentru care a fost dispusă măsura, când a fost revizuită și când a fost monitorizat pacientul. Conform informațiilor furnizate de personalul spitalului, precum și din registrul de izolări, a reieșit că pacientul respectiv a fost introdus în camera de izolare la ora 11,30 și a fost scos din camera de izolare la ora 12.05. Pacientul era agitat motivat de faptul că nu primise o țigară după mai multe insistențe. Pe parcursul măsurii de izolare, pacientul a fost monitorizat la fiecare 15 minute, iar în momentul în care pacientul s-a liniștit, măsura de izolare a fost ridicată imediat.

Conform informațiilor furnizate de personalul unității, în Spitalul de Psihiatrie Murgeni nu se practica conțenționarea, iar în Registrul de izolări nu existau date înregistrate cu privire la evidența unor pacienți conțenționați.

Referitor la asistența psihologică, aceasta era acordată la cerere de un psiholog care se deplasa la spital în funcție de solicitarea medicilor.

Psihologul cu care se colabora la momentul efectuării vizitei a fost angajatul Spitalului de Psihiatrie Murgeni, iar din momentul în care acesta s-a angajat la Spitalul Municipal de Urgență "Elena Beldiman" Bârlad, **activitatea psihologică nu a mai reprezentat interes pentru conducerea Spitalului de Psihiatrie Murgeni, considerându-**

se suficientă încheierea unui contract de prestări servicii în baza căruia se realizau în medie 21 de ore/lună de asistență psihologică, deși personalul unității recunoștea utilitatea și necesitatea zilnică a serviciilor psihologice. Mai mult, din analiza contractului de prestări servicii psihologice, s-a observat că psihologul nu își desfășura activitatea într-o structură de psihologie, respectiv cabinet de psihologie sau societate civilă profesională de psihologie, conform dispozițiilor Colegiului Psihologilor din România, condiție obligatorie pentru încheierea unei convenții civile de prestări servicii conexe actului medical, încălcându-se prevederile Hotărârii nr. 140/2018 din 21 martie 2018 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale, a medicamentelor și a dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2018 – 2019.

Postul vacant de psiholog nu a fost scos la concurs în perioada octombrie 2016 până la data efectuării vizitei. De asemenea, postul de ergoterapeut era vacant la data efectuării vizitei. Având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) din Ordinul nr. 488 din 15 aprilie 2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, care stipulează că "echipa terapeutică este compusă din medici specialiști în specialitatea psihiatrie, respectiv psihiatrie pediatrică, psihologi, asistenți sociali, asistenți medicali și alt personal de specialitate în funcție de activitățile desfășurate, conform legii", membrii echipei de vizită consideră că este imperios necesar angajarea unui psiholog care să își desfășoare activitatea zilnic în Spitalul de Psihiatrie Murgeni.

La momentul efectuării vizitei, psihologul nu se afla în unitate, acesta desfășurându-și activitatea într-o altă unitate din orașul Bârlad. Managerul spitalului nu a dat curs solicitării echipei de a contacta psihologul, astfel încât, în privința activității psihologice s-au primit informații doar de la manager, medicul de serviciu, asistente medicale și asistentul social.

Conform declarațiilor personalului unității, în anul 2018 până la data vizitei fuseseră realizate 26 de evaluări (5 în luna februarie și 21 în luna mai), activitățile de consiliere psihologică fiind consemnate într-un caiet care nu respecta standardele impuse de Colegiul Psihologilor din România. Psihologul consemna intervenția în foile de observație.

Având în vedere cele de mai sus, **echipa de vizită a reținut că în activitatea Spitalului de Psihiatrie Murgeni nu erau respectate următoarele prevederi ale art. 3 alin. (2) – Capitolul II Norme de îngrijire din Ordinul nr. 488 din 15 aprilie 2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, care stipulează că serviciile medicale minime pe care o structură psihiatrică trebuie să le asigure sunt: b) evaluări psihologice; c) consiliere și psihoeducație pentru pacienți și familiile lor; d) programe de terapie ocupațională, educativă și recreativă.**

Cabinetul de psihologie a fost desființat, astfel că psihologul își desfășura activitatea în cabinetul de ergoterapie. Având în vedere aceste aspecte, membrii echipei de vizită consideră că este **necesară amenajarea unui cabinet psihologic, care să respecte condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile art. 32, alin. 1 și 2 ale Hotărârii nr. 1/10.03.2006, a Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România.**

La nivelul Spitalului Murgeni nu se realizau activități de terapie de grup.

Având în vedere cele de mai sus, membrii echipei de vizită au reținut că **activitatea psihologică nu era asigurată în mod corespunzător în cadrul Spitalului de Psihiatrie Murgeni, neexistând interes pentru dezvoltarea unor servicii de calitate, pluridisciplinare, pentru acoperirea nevoilor pacienților.**

Referitor la activitatea de asistență socială, spitalul avea angajat un asistent social care era înscris în Registrul Național al Asistenților Sociali din România. Biroul asistentului social se afla în același spațiu în care funcționa și Sala de ergoterapie a spitalului și era dotat cu computer – laptop, acces la internet, imprimantă, scanner, telefon fix.

Activitatea asistentului social consta în principal, conform declarațiilor proprii, în desfășurarea activităților cu pacienții - socializare, petrecere a timpului liber, ergoterapie, organizarea excursiilor etc, fiind persoana care organiza și desfășura majoritatea activităților de acest fel din spital. În acest sens s-a constatat că **nu exista o programare a activităților care urmau a fi desfășurate într-o anumită unitate de timp – săptămână, lună, trimestru etc.**

De asemenea, asistentul social întocmea dosarele și efectua demersurile necesare pentru obținerea drepturilor legale ale pacienților spitalului (încadrare în grad de handicap, obținerea pensiei de invaliditate, obținerea documentelor de identitate etc).

În timpul verificării registrelor folosite de asistentul social în activitate s-a constatat că exista un registru al persoanelor internate pe grade de invaliditate, un registru al persoanelor încadrate într-un grad de handicap, un registru cu evidența actelor de identitate etc. **Activitatea de mediere și consiliere desfășurată cu membrii familiilor pacienților nu era cuantificabilă întrucât nu exista o evidență sau un registru al ședințelor de consiliere desfășurate în mod direct sau telefonic cu aparținătorii**, mai ales că, din totalul de 143 de pacienți ai spitalului la momentul vizitei, **82 erau cazuri sociale, cei mai mulți dintre ei fiind abandonați de familie, fără aparținători sau fără resurse materiale.**

În timpul verificării dosarelor unora dintre pacienți s-a constatat că **unele documente (consimțământul informat al pacientului, contractul terapeutic) nu erau semnate de pacient sau de reprezentantul legal al acestuia.** De asemenea, la dosarele pacienților au fost identificate Rapoarte de evaluare socio-medicală, întocmite de asistentul social, în care erau detaliate aspecte psiho-sociale și medicale referitoare la pacient, dar **nu era precizată sursa de informare (observațiile proprii ale asistentului social al spitalului, ancheta psiho-socială întocmită de serviciul public de asistență socială de la domiciliul pacientului, sau alte documente).**

Conform observațiilor membrilor echipei de vizită, dar și a declarațiilor asistentului social al spitalului, **în planurile de recuperare ale pacienților nu exista o rubrică care să conțină date referitoare la recuperarea/reintegrarea socială a pacientului și care să fie completată de asistentul social din spital.** Asistentul social al spitalului a mai comunicat membrilor echipei de vizită că **nu există niciun alt document/fișă referitoare la pacienți și care să conțină o rubrică referitoare la aspecte de ordin social pe care să o completeze.**

Acest aspect putea sugera că nu exista o abordare multidisciplinară a recuperării și reintegrării pacientului la nivelul spitalului.

În timpul verificării dosarelor pacienților s-a constatat că **documentele pacienților erau dificil de căutat și de identificat în dosarele acestora, toate documentele unui dosar fiind păstrate într-o singură folie de plastic.**

Referitor la respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, spitalul dispunea de fotolii rulante, cârje și cadre metalice pentru facilitarea deplasării persoanelor cu dificultăți locomotorii, dar **nu erau montate sisteme de sprijin (mână curentă) în camere și nici pe**

holuri sau la grupurile sanitare. De asemenea, în spital nu exista niciun grup sanitar special amenajat care să deservească persoanele cu deficiențe locomotorii. În timpul vizitei în spital s-a putut observa că, desi existau rampe de acces pentru fotolii rulante în ambele pavilioane, **cele mai multe praguri de la ușile din interior erau foarte înalte, obstruționând accesul persoanelor cu dificultăți în deplasare.**

Referitor la posibilitatea pacienților de a desfășura activități de recreere, socializare sau terapeutice, spitalul avea în dotare un microbuz marca Mercedes, cu o capacitate de 20+1 locuri achiziționat, conform declarațiilor managerului Spitalului, din sponsorizări, în anul 2017. Periodic, pacienții spitalului erau implicați în activități de socializare și de petrecere a timpului liber - vizionare de filme la cinematograful în Bârlad, vizite la Grădina Zoologică din Bârlad, vizite la mănăstiri (Bujorani, Florești etc.).

În spital era amenajată o cameră dotată cu 4 computere conectate la internet, care puteau fi utilizate de pacienți. În momentul vizitei, în sală se afla un pacient care asculta muzică și se juca la unul din calculatoare.

Sala de activități a Spitalului sau Clubul funcționa într-o încăpere cu suprafața de aproximativ 35-40 mp în care se aflau 2 măsuțe, aproximativ 25 de scaune, o masa de tenis, iar pereții erau decorați cu 3 tablouri pictate de foști pacienți ai spitalului. Camera era prevăzută cu instalație de climatizare, dar nu exista aparatura radio-TV și nici alte aparate sau materiale utile pentru desfășurarea activităților de petrecere a timpului liber. Receptoare TV și aparate radio existau în cele mai multe camere ale pacienților.

Activitățile religioase desfășurate în spital beneficiau de sprijinul și colaborarea preotului ortodox din localitate. În acest sens, în curtea spitalului exista o troiță unde aveau loc unele activități cu caracter religios. Slujbele și alte activități religioase se desfășurau și în sala de club a spitalului.

În spital era amenajată și o sală pentru desfășurarea activităților de ergoterapie, în care funcționa și biroul asistentului social. În încăpere se aflau diverse materiale și dotări pentru desfășurarea activităților de ergoterapie (pictură, împletituri, origami) inclusiv ustensile și aparatură de bucătărie. În același spațiu era amenajată și o mica bibliotecă cu aproximativ 300 de volume. Spitalul avea contractate și abonamente la câteva publicații locale și naționale. Conform propriilor declarații, asistentul social era singura persoană care desfășura activități de ergoterapie cu pacienții spitalului. Conform aceleiași surse, pacienții

frecventau sala de ergoterapie doar atunci când vremea nu permitea desfășurarea de activități în aer liber.

Pentru petrecerea timpului în aer liber pacienții aveau la dispoziție curtea spitalului, care era amenajată cu fântână arteziană, bănci, leagăne, terasă acoperită, grătar.

Pacienții erau implicați, cu acordul acestora, și în activități în grădina de legume sau în livada din curtea spitalului.

3. Recomandări.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

Conducerii Spitalului de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Asigurarea condițiilor de cazare corespunzătoare prin: ● asigurarea patului individual fiecărui pacient; ● amenajarea unei săli de mese cu o suprafață suficientă pentru servirea mesei de către pacienți în cel mult două serii; ● instalarea unor sisteme de mână curentă în spațiile frecventate sau tranzitate de pacienți; ● amenajarea unor băi pentru a putea fi utilizate de persoanele cu deficiențe locomotorii; ● eliminarea pragurilor din interior care obstrucționează accesul persoanelor imobilizate în fotolii rulante;
2. Identificarea unor spații adecvate pentru camerele de izolare sau dotarea corespunzătoare a celor existente, în conformitate cu prevederile legale referitoare la dotările minimale și amenajarea lor cuprinse în Ordinul nr. 488/2016, art. 8 (4,5,6) pentru aprobarea Normele de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, prin igienizare generală, îmbunătățirea iluminatului natural (prin mărirea suprafeței vitrate a ferestrelor) și artificial, eliminarea grătilor de la ușa de acces și identificarea altor soluții pentru împiedicarea părăsirii camerei de către pacienți, precum și luarea tuturor măsurilor pentru a evita autorânirea pacienților pentru care s-a luat măsura izolării;

3. Elaborarea de urgență a unei proceduri privind identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență asupra pacienților, care să cuprindă toate prevederile referitoare la posibilele cazuri de abuz asupra acestora, care sunt îndatoririle personalului angajat în relația cu pacienții, care sunt modalitățile de notificare a incidentelor deosebite și care sunt modalitățile de protecție a pacienților împotriva abuzului, neglijării, discriminării, a tratamentului degradant sau inuman, precum și aducerea acestei proceduri la cunoștința personalului angajat și pacienților Spitalului de Psihiatrie Murgeni;

4. Îmbunătățirea asistenței medicale acordate pacienților prin: ● încadrarea de personal medical pe posturile vacante (medici, asistenți medicali), având în vedere afecțiunile psihice severe ale pacienților internați în această unitate și necesitatea asigurării unor servicii medicale la standarde corespunzătoare pentru această categorie de pacienți; ● întocmirea registrelor medicale (Registrul de conținționare, pentru mărci traumatice) și a documentelor referitoare la consimțământul informat al pacientului sau contractul terapeutic, conform prevederilor legale; ● amenajarea unui izolator pentru posibiii noi pacienți cu boli transmisibile, având în vedere că de la începutul anului 2018 până la data efectuării vizitei fuseseră efectuate 255 de internări, ceea ce reprezenta un număr mare de noi intrări în spital;

5. Efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței psihologice a pacienților prin: ● angajarea de urgență a unui psiholog și a unui ergoterapeut pentru descongestionarea activității psihologice; ● amenajarea unui cabinet psihologic conform standardelor specifice Legii 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, care să asigure intimitatea actului psihologic; ● întocmirea registrului unic al actelor profesionale și a rapoartelor de consiliere psihologică și de intervenție în caz de criză; ● elaborarea unei proceduri specifice activităților psihologice și a unui program de lucru, cu respectarea normelor în vigoare pentru fiecare tip de activitate (terapie în grup etc.); ● dezvoltarea de programe terapeutice specifice fiecărei tulburări, conform protocoalelor terapeutice: terapia memoriei (amintiri), exerciții psihomotorii, stimularea multisenzorială, alte forme de terapie socială, ocupațională, prin muzică, dans etc.

6. Efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței sociale prin: ● planificarea activităților care sunt propuse pentru a fi desfășurate, informarea pacienților cu privire la calendarul activităților care urmează a se desfășura și afișarea planificării în locuri tranzitate și vizibile pentru pacienți, acest aspect contribuind la crearea unui mediu sigur și

previzibil pentru aceștia; ● gestionarea mai bună a dosarelor individuale ale pacienților prin facilitarea accesului la documente, ordonarea acestora pe secțiuni (situație medicală, situație socială, acte de stare civilă și de identitate, etc) și respectarea criteriului cronologiei actelor; ● înființarea unui registru în care să fie consemnate ședințele de consiliere (telefonice sau față în față) efectuate de asistentul social cu aparținătorii, instrument relevant pentru cuantificarea activității asistentului social, dar și util în gestionarea cazuisticii sociale a spitalului.

7. Eliminarea oricărei suspiciuni referitoare la consimțământul liber exprimat al pacienților spitalului la încheierea contractelor de sponsorizare, motivat de faptul că președintele Asociației TERAPSI este asistentul social al spitalului, iar potrivit art. 25 alin. (1) din Codul deontologic nr. 1 din 14 decembrie 2007 al profesiei de asistent social, publicat în Monitorul Oficial nr. 173/2008, asistentul social evită conflictele de interese în exercitarea profesiei și promovează o abordare imparțială a situațiilor profesionale.

Bacău, 03 octombrie 2018